

LUNDS UNIVERSITET

Therese Johnson
Emelie Zander

KANDIDATUPPSATS

Enheten för medie- och
kommunikationsvetenskap,
Kandidatkurs HT09

Girls just wanna have fun...

Diskursanalytisk studie av Sveriges största tekniksajt *för* tjejer

LUNDS UNIVERSITET
Samhällsvetenskapliga fakulteten

Handledare: Sara Von Platen

Examinator: Fredrik Miegel

Abstract

- Titel:** Girls just wanna have fun... - Diskursanalytisk studie av Sveriges största tekniksajt *för* tjejer
- Författare:** Therese Johnson & Emelie Zander
- Kurs:** MKVK01 - Kandidatkurs i Strategisk Kommunikation vid Enheten för medie- och kommunikationsvetenskap, Lunds Universitet.
- Syfte:** Det övergripande syftet är att, utifrån ett genusperspektiv, synliggöra *Lilla gummans* diskursiva uttryck för kön och teknik, samt söka en förståelse kring hur dessa uttryck kan ha en normsättande funktion.
- Metod & material:** Kvalitativ undersökning med kritisk diskursanalys som angreppssätt. Tre avsnitt ur tekniksajten *Lilla gumman* samt 15 artiklar som behandlar sajtens verksamhet.
- Resultat:** Analysen har visat att *Lilla gumman*, genom en stor mängd etablerade medier samt på sajten, upprätthåller schablonmässiga mytologier kring kvinnor som känslöväsen med behov av lustfylld och lättsam teknik. Ur föreställningarna upprätthålls också mytologier om mannen och den ”manliga” tekniken vilket skapar ett ständigt motsatspar.
- Nyckelord:** Socialkonstruktionism, kritisk diskursanalys, myter, semiotik, kön, genus, genussystem, girls gaze, maskulinitet, lilla gumman.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
1.2 Materialöversikt	3
1.3 Forskningsläge	3
2. Teoretiska utgångspunkter	6
2.1 Socialkonstruktionism	6
2.2 Genus	6
2.2.1 <i>Genussystemet</i>	7
2.2.2 <i>Medieläget: Maskulinitet och Girl's Gaze</i>	8
2.3 Semiotik, tecken och diskurser	9
2.3.1 <i>Mytologier</i>	10
3. Metod	12
3.1 Det diskursanalytiska fältet	12
3.1.1 <i>Kritisk diskursanalys</i>	13
3.2 Material, urval och avgränsning	14
3.3 Tillvägagångssätt	15
3.4 Metodreflektion	16
4. Analys	18
4.1 Analysöverblick	18
4.2 Humorn som grepp	18
4.3 Mannen som norm	20
4.4 "Våga trycka på knappen!"	22
4.5 Kvinnan som känslövasen	23
4.6 Skapande och upprätthållande av myter	25
4.7 Säga en sak, göra en annan	26
5. Avslutande diskussion	30
5.1 Förslag till fortsatta studier	34
6. Källförteckning	35
6.1 Empiriskt material	36
6.1.1 <i>Artiklar</i>	36
6.1.2 <i>Elektroniska källor</i>	38
Bilaga 1	

1. Inledning

Detta inledande kapitel presenterar studiens förhistoria, dess syfte och frågeställningar, vilket följs av en kortare materialöversikt samt en genomgång av forskningsläget.

Deviser som; ”syns du inte, finns du inte” är idag vitt använda och genom bland annat de sociala mediernas framväxt försöker fler och fler markera sin plats i medielandskapet och erövra nya marker på olika områden. En tydlig markör bland medierna är webbsajten *Lilla gumman* som är Sveriges första och enda tekniksajt av kvinnor, för kvinnor¹. Med omkring 1000 unika besökare varje dag kommunicerar grundarna Karin Adelsköld och Johanna Ögren, samt åtta ytterligare skribenter, på ett förenklat och nästintill humoristiskt sätt med sina läsare och förser dem med nyheter kring teknik, it och elektroniska artefakter (Se bilaga 1, s. 1). Adelsköld och Ögren skriver också om teknik för tidningarna *Veckorevyn* och *Amelia* samt hörs i Sveriges Radio Metropol och syns som teknikexperter i Tv4 Nyhetsmorgon (lillagumman.se, 2009-11-20). Sajten har på under två år skapat sig en stark ställning bland andra medier och refereras regelbundet till i tryckt press, tv, radio och på nätet. Det verkar till synes som att *Lilla gumman* åtagit sig och gjort anspråk på det tomrum om teknik för kvinnor, som sajten fyller. På grund av mediernas generellt ständiga närvaro i våra liv har de makten och verktygen att influera i skapandet av vår samtids rammar och normer, kort sagt vår sociala verklighetsuppfattning. Utifrån denna förståelse är vår perception att sajten kan fungera normsättande, genom dess förhållningssätt där en del av avsikten är att berätta på vilket vis kvinnor vill och bör bli berörda av teknikens värld. Problematiseringen kring vad teknik för kvinnor egentligen innebär och är, i den kontext *Lilla gumman* verkar, är således ett ledande spörsmål i denna uppsats. Vanemässiga föreställningar och myter kring vad könen behöver och önskar sig, ofta grundat på biologisk övertygelse, yttrar sig på olika håll och genomsyrar både stora delar av samhället och den mediala sfären. Denna så kallade genuslention upprätthålls och reproduceras ofta omedvetet av både män och kvinnor (Jarlbro 2006). Det anspråk som vi uppfattar att *Lilla gumman* gör på diskursen kring kvinnor och teknik, har öppnat upp för intresset att dels granska ett femtontal artiklar från medier där sajtens

¹ Det finns ett internetforum, ittjej.se, som särskilt riktar sig till kvinnor utbildade inom It-branschen och som ger inspiration och svar på karriärelaterade frågor (ittjej.se, 2009-12-08). Detta är en annan nisch med annat målgruppsanspråk än *Lilla gumman*.

skribenter medverkar, samt utvalda avsnitt från sajten. I dessa undersöker vi uttryck för könsuppfattningar och dessas betydelse för befastande och reproducerande av normer. Vår grund tas i medie- och kommunikationsvetenskap kombinerat med ett genusvetenskapligt perspektiv varpå vi vidare använder kritisk diskursanalys för att angripa materialets diskurser och signifikanta drag. Med dessa begrepp åsyftas det meningsbärande språkbruket vilket inrymmer värdeladdade distinktioner och förtecken som kan leda till fasta föreställningar om världen. Vad som förmedlas genom språkets diskurser och dessa meningar menar vi i någon grad har inverkan på hur vi upplever omgivningen och oss själva i relation till den. Vi anser också att det är av betydande vikt att uppmärksamma vad som inte sägs i diskurserna i likväl som det manifesta och frilagda. På detta sätt kan vi närma oss en kritisk och givande studie av ett vedertaget och viljestarkt material som ligger rätt i tiden.

1.1 Syfte och frågeställningar

Genom denna studie söker vi göra anspråk på en ökad förståelse kring hur konstruktioner rörande kön och teknik samverkar och skapar mening. Detta genom att undersöka utvalda avsnitt av tekniksajten *Lilla gumman* och ett femtontal artiklar vari sajtens skribenter medverkat. Materialet gör anspråk på diskursen om vad kvinnor vill ha samt antar en expertroll gentemot teknik för kvinnor. Vi finner det därför betydelsefullt att studera detta och öppna upp för en diskussion kring diskurserna. Ihop med sajtens utbreddhet och förekomst i många av våra vanligaste och mest populära medier i Sverige, ter det sig både intressant och viktigt att på djupet analysera såväl manifesta som latent strukturer och uppfattningar om kön, kommunikation och teknik som kommuniceras ut till allmänheten. Därför undersöker vi i denna uppsats vad som förmedlas i de diskurser som gör sig gällande i de utvalda avsnitten på tekniksajten och även i de utvalda artiklarna, utifrån följande frågeställningar:

- Hur uttrycker *Lilla gumman* sig kring vad teknik för kvinnor är, på sajten och i artiklarna?
- Vilka drag och tematiseringar går att finna i dessa diskurser?
- På vilket vis ser vi att *Lilla gummans* diskurser kan påverka generella referensramar kring kön och teknik?

Uppsatsen tar form ur ett mediekritiskt synsätt med fokus på kommunikationen och de

diskursiva praktikerna i ett starkt medium med stor spridning och påverkansfaktor. Därtill har uppsatsen en genusvetenskaplig mening eftersom begreppen kön och genus oundvikligen blir framträdande, då sajten *Lilla gumman* i sig har en självutnämnd inriktning på gruppen kvinnor. De två övergripande orienteringarna har i sin grund tydlig samhällsanknytning och är båda av problematiserande karaktär. Det anser vi fungerar väl avstämt för denna uppsats problematik och metodologiska angreppssätt, varpå vi också hoppas att denna förening ska lyfta analysen ytterligare.

1.2 Materialöversikt

Uppsatsens empiriska material består utav två kompletterande delar, dels 15 artiklar från spridda tidningsmedier vari *Lilla gumman* behandlas, samt dels tre utvalda avsnitt av själva sajten *Lilla gumman*. Vi finner detta material intressant då *Lilla gumman* verkar i en stor utsträckning i många olika medier med varierande målgrupper och nischer. Om det genom *Lilla gumman* uttrycks schabloniserande värderingar så är vår tolkning att dessa kan få stor genomslagskraft, då något som sprids i en varietet av populära medier lätt kan antas som allmängiltigt och därav införlivas som en del av den rådande normen. En närmre och mer detaljerad genomgång av uppsatsens material, urval och avgränsning ges i kapitel 3.

1.3 Forskningsläge

Denna uppsats sätts in i ett vetenskapligt medie- och kommunikationsperspektiv med övergripande fokus på begreppen kommunikation, myter, kön/genus och teknik. Målet med att undersöka det empiriska materialet är att bidra med en slags pusselbitsforskning. Vi ser således att uppsatsen fyller ett utrymme i den befintliga tvärvetenskapliga forskningen genom att tillföra en analys på ett nytt material, som hittills inte lyfts till ytan i ett större omfång. Liknande frågeställningar som för denna uppsats har säkerligen berörts i tidigare forskning men då det appliceras på ett nytt material ser vi en möjlighet till nya infallsvinklar som kan leda till breddad kunskap. Vi anser vidare att det är intressant att föra fram forskningsresultat som har betydelse för uppsatsen, dels för att förankra vår studie men också för att bidra med större kännedom om det område som behandlas, nämligen teknik och genus. En av de främsta forskarna på detta område är Boel Berner som är professor vid Tema Teknik och social

förändring vid Linköpings Universitet. Vi kommer därför att kasta ljus över ett par av Berners publikationer. Också en amerikansk antologi innehållandes flera forskningsresultat på teknik- och genusområdet, kommer att presenteras i detta avsnitt. Genom detta hoppas vi att skapa förståelse och insikt för uppsatsens problematik och syften.

I antologin *Vem tillhör tekniken? Kunskap och kön i teknikens värld*, står det fast att teknik sannerligen har med genus att göra då tekniken är tydligt präglad utav kön. Utgångspunkten i antologin är konstruktionistisk där begrepp som kön, genus och teknik inte ses som slutna objekt. Dessa är flytande och föränderliga över tid vilket också medför uppfattningen om att könsskillnader inte är biologiska och naturgivna (Berner red. 2003). Att det exempelvis under lång tid har varit ett underskott på kvinnor i tekniska utbildningar och yrken förklaras med att det traditionellt sett varit män som haft tillgång till teknikens värld (Berner red. 2003). Det är alltså socialt skapat och har sedan länge konnoterats och kopplats ihop med maskulina egenskaper. Det beror således inte på att män har fötts med naturliga och givna lustar för teknik eller för den delen att kvinnor på grund av sin könsbestämning fötts med ointresse och är sämre lämpade samt anpassningsbara för ett tekniskt klimat. I antologin poängteras att tecken och symboler av kön tillsammans med teknikdiskurser formar ett heteronormativt parförhållande baserat på maskulina och feminina tankefigurer. Ett sådant förhållande kan bland annat urskiljas när viss teknik riktas till kvinnor medan annan riktas till män, ofta genom att tekniska artefakter kodas med såkallade feminina eller maskulina egenskaper i utseende; färg och form eller i funktionalitet; användningsområde och behov (Faulkner 2003).

Antologin *Gender & Technology: A Reader*, redigerad av Nina E. Lerman, Ruth Oldenziel och Arwen P. Mohun, ser att teknologin inte bara handlar om materiella ting utan också om människor. Det är således en samverkan, tekniken kan inte förstås utan att tala om de som ingår i diskursen. Författarna menar att teknik kodas och associeras med definierande kategorier så som kön, ålder, sexualitet, etnicitet och klass som tillsammans skapar en viss mening och värde (Lerman, Oldenziel & Mohun 2003). Samtliga av författarna ser alltså att teknologin skapar genus och att genus skapar teknologi. Det är vidare till historien som teknikens könsrollsstrukturer härleds. De tekniska artefakter som utformades för kvinnor var konstruerade med finess, så att kvinnorna med lätthet skulle kunna använda dem. Vad som

förutsattes var att kvinnor som grupp inte ville och inte hade naturligt tålamod med att förstå teknisk apparatur. Män förutsågs däremot att inte ha något emot hårda tag och skitiga motorer, det var manligt att vara stark och ruff (Lerman, Oldenziel & Mohun 2003) Dessa värdeladdade förställningar och associationer görs än idag. Det är således både intressant och viktigt att forska om uttrycken kring genusordning och teknik.

I boken *Ifrågasättanden: Forskning om genus, teknik och naturvetenskap* betonar Berner att uppfattningarna och bilderna av tekniken idag på sina håll är mer positiva än tidigare. Det verkar vara en självklarare bild att kvinnor använder tekniken på ett omfattande sätt för att själva sörja för sina intressen på bästa sätt (Berner 2004). Hur som helst finns fortfarande könsrollsmönstren och könsdikotomierna kvar, vilka gör att män enligt tradition fortsätter att kopplas ihop med aktiv, ”hård” teknik och kvinnor med andra mjukare områden. Berner identifierar två större inriktningar med olika målsättning för teknik och kvinnor. Ett av sätten rör sig om att tillgodose kvinnor teknik på ett vis som går ihop med ”kvinnliga” omdömen och värderingar; kort sagt handlar det om teknik *för* kvinnor som baseras på att det existerar verkligt kvinnliga egenskaper. Det andra sättet, som till viss del går in i det förra, är mycket väldiskuterat i genusvetenskaplig och feministisk forskning. Istället för att skapa och utforma teknik specifik för kvinnor, baserade på könsegenskaper, bör fokus ligga på att ändra de ojämställda strukturer och hierarkiska system som finns runt om oss i samhället, för att på så vis ställa teknikområdet till rätta så att det blir lättåtkomligt oberoende av vilket kön en person har (Berner 2004). Detta härleder vi i ett fritt resonemang till att det således inte är en tillräcklig lösning att exempelvis föra in fler kvinnor på mansdominerande arbetsområden i förhoppningen om att det ska lösa sig själv, könsproblematiken finns kvar och för att verkligen åstadkomma förändring behövs också en djupare problematisering utav de tankemönster och strukturer som hänger kvar. Strategierna för att ändra på strukturerna i obalans kräver kraftansträngning och tålamod, det tar tid och fodrar att i stort sett alla människor på varierande positioner gör sitt för att nå målsättningen.

2. Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel presenteras studiens vetenskapsteoretiska ställningstaganden samt de teoretiska utgångspunkter som används för uppsatsens analys.

2.1 Socialkonstruktionism

I liknande drag med diskursanalysen, som är det centrala metodverktyget i denna uppsats, har det socialkonstruktionistiska och hermeneutiska perspektivet ett grundläggande fokus på språkbruket och dess meningsbärande funktioner. Det är genom språket som strukturer skapas, manifesteras och reproduceras i vårt samhälle (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Hur vi uttrycker oss i tal såväl som skrift påverkar vår omvärld och genom socialt betingade diskursiva praktiker influerar vårt språkbruk vidare hur normeringar och värderingar uppstår och utvecklas. Här vid införlivas viss kunskap i vår kulturella kontext som statisk, sanningsenlig och naturligt ursprung medan annan avfärdas som oriktig och onormal (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Språket är alltså konstituerande, det innehåller inte bara information utan är även laddat med värderingar som uttrycks i olika medier och olika genrer. Genom dessa mediekanaler konstrueras därmed versioner och representationer av verkligheten (Burr 2003). Via ett samstämt språkbruk skapas ett tolkningsföreträde där det som sägs och hörs blir det sanningsenliga och normala tillståndet. Det socialkonstruktionistiska perspektivet är ett resultatrikt utgångsläge för att synliggöra strukturer, avtäckta normerande budskap samt närma sig särbehandlingar kring bland annat kön. Perspektivet blir därmed relevant som grundläggande ståndpunkt i detta sammanhang av en kritisk analys där vi med hjälp av ett genusvetenskapligt angreppssätt närmar oss en medietext (Burr 2003).

2.2 Genus

Aktuellt i denna undersökning är begreppen kön och genus. Vi ämnar därför i det närmaste att redogöra för dess centrala drag samt vår egen tolkning av genusbegreppet. Klassiskt genusteoretiska ansatser präglas av ett avståndstagande från påstådda naturliga och biologiska könsskillnader mellan män och kvinnor. Kön betraktas varken som självklart eller statiskt utan har en mer flytande karaktär då det är en konstruktion som skapats i en social och

kulturell kontext (Hirdman 2007). Således godtas inte biologistiska grundantaganden och förklaringar om att människor fötts till man eller kvinna och att vardera köns tillhörande maskulina och feminina könsegenskaper är orubbligt naturgivna. Grundsynen, som även vi ansluter oss till, är att en person *blir* sitt kön genom de förväntningar om manlighet och kvinnlighet som omger den rådande sociala diskursen. Vi socialiseras alltså in i förväntade diskurser och områden som kodats med meningar och associationer om vad som hör könet till (Berner 2003). Således är kön eller genus inte någonting man *är* utan någonting man *gör*, det är någonting som skapats och skapas historiskt och som saknar en enhetlig och naturlig urform (Butler 2005). Att utgå ifrån den biologistiska tron på två naturligt dikotomiserade kön, upprätthåller särbehandlande praktiker där det som inte definieras som ett av könen, betecknas som avvikande. Könen ska enligt den biologistiska traditionen vara tydligt identifierbara genom sina feminina och maskulina karaktärer, där könen ständigt står i motsats till varandra och därför inte bör låna av varandras egenskaper (Butler 2005). Detta är betecknande drag och exempel på tecken och prefix som genomsyrar vår kulturella kontext, vår sociala tillvaro och även vår mediekonsumtion (Jarlbro 2006). Mediernas influens på vårt förhållningssätt till genus och dess innebörd är stor, då mediala kanaler har en funktion av att återspegla den värld vi lever i. Vad som synliggörs och statueras i medierna formar därmed även till stor del vår verklighet (Kleberg 2006). Det är således av största intresse för oss att utgå ifrån den sociala, kulturella och konstruktionistiska genustolkningen i uppsatsens analys.

2.2.1 Genussystemet

I talet om de socialt och kulturellt konstruerade könen innehar genusystemet en betydande plats som modell för att närmre förklara genusordningens logik. Begreppet introducerades först av genusforskaren Yvonne Hirdman och har de senaste tjugo åren kommit att betyda mycket för problematiserandet av könsstrukturer. Genussystemet visar på ett begripligt sätt hur män och kvinnor upprätthåller sina könspositioner utifrån normativa och biologistiska förväntningar i samhället, samt hur detta i sin tur skapar en genusordning i vilken mannen är norm och kvinnan är underordnad denne. Genussystemet bygger just på grundvalen att mannen är det allmängiltiga samt att könen är skilda från varandra i ett maskulint kön och ett feminint kön, vilka ständigt är uppställda i dikotomier där ordalaget ”antingen eller” gäller (Hirdman 2007). Förväntningarna utgörs av icke synliga kontrakt mellan könen om vad som

är rätt eller fel handlande i relation till ettdera könet, exempelvis; män ägnar sig åt ett aktivt liv med teknik, sport och arbete medan kvinnor ägnar sig åt omsorgstagande och generell passivitet i företagande aktiviteter osv. (Hirdman 2007). I dagens samhälle går det att se dessa strukturer genom hur män ofta kopplas till den offentliga sfären medan kvinnor kopplas till den privata. Enligt medieforskaren och professorn Gunilla Jarlbro finns tydliga tendenser där kvinnliga och manliga politiker särbehandlas i medier genom att offentliga kvinnor ändå behandlas och kritiserats i egenskap av den privata personen, medan män i samma position inte tvingas kliva ur sin offentliga roll (Jarlbro 2006). I denna systematiska process kallad genussystemet, belyses såväl betydelsen som konsekvenserna av normativa föreställningar och uttrycksätt kring kön och genus. Vi ser således att genussystemet kan hjälpa oss att i analysen tolka och förstå de mönster som uppenbarar sig samt ligger latent. Om människor i vardagen ständigt behandlar sig själv och andra människor utifrån könskriteriets ramar så riskerar en stor mängd människor, som av olika skäl inte definierar sig utifrån kön eller finner det relevant, att bli uteslutna och därmed konstruerade som något avvikande. Följden blir att den hierarkiska genusordningen med kvinnan som nödvändigt bihang till den manliga normen upprätthålls, det vill säga att de strukturer som finns negligeras eftersom synen är att könskategorierna och könsegenskaperna är naturligt givna och oföränderliga. Om medier därtill också uttrycker normativa, generella påståenden och myter om hur könen vill och bör behandlas, så får det enligt genussystemets följdriktighet konsekvenser. Genom att fästa fokus på den systematiska genusordningens makt på samma gång som de meningskapande praktikerna granskas, kan det bli möjligt att nå kärnproblematiken för en vidare och mer djupgående analys (Hirdman 2007).

2.2.2 Medieläget: Maskulinitet och Girl's Gaze

I boken *Girls Make Media* myntar Mary Celeste Kearney uttrycket Girl's Gaze som en reaktion på behovet av mer utrymme för kvinnlig kompetens inom mediesfären. Exemplet hon för behandlar filmindustrin och bristen på just kvinnliga filmskapare men även bristen av den kvinnliga skildringen av världen, där av formuleringen 'den kvinnliga blicken' (Kearney 2006). Problematiken, poängterar Kearney, är att kvinnor inom branschen ofta ställs i motsatspart till sina manliga kollegor; de förväntas tillföra någonting utöver den grundbasis som den manliga yrkeskåren i sin hegemoni har förespråk på. Detta går att härleda till

genussituationen med dikotomierna man/kvinna, där de tillskrivna egenskaper som det innebär att tillhöra ettdera av könen antas reflekteras i det mediala materialet. För att en kvinna ska förväntas vara feminin, måste det finnas en motpol: den maskulina mannen. Den mest förekommande beskrivningen av könsbundet stereotypa egenskaper hos en man i det västerländska samhället är aktivitet, i kontrast till det feminint utmärkande draget passivitet (Connell 1995). Andra typiskt tillskrivna drag är kvinnan som mjuk och känslostyrd medan mannen ses som förnuftig och självständig. Dessa konstruerade och laddade värden av just oberoende och kunskap som än idag framställs som naturgivna, förklarar enligt Connell skillnaden i hur män och kvinnor närmar sig små vardagsproblematiker så som att fråga efter vägen om man känner sig bortkommen. Att en kvinna exempelvis något generaliserat och schabloniserande enligt föreställningen har lättare för att be om hjälp handlar om att man inom den maskulina kulturen socialiserat fram kunskap som ett hierarkiskt mätverktyg, genom att be om hjälp hamnar man i underläge (Connell 1995). Att dessa strukturella beteendemönster avspeglas i medierna går bland annat att urskönja genom resonemanget om den leende kvinnan som Kleberg för, som påvisar hur kvinnor i det mediala rummet och samhällskontexten generellt sett tillskrivs rollen som den glada och lättsamma. För att exemplifiera syns det genom glada konsumerande kvinnor i reklamer och på bröllopfoton där den strålande bruden ofta ler lyckligt bredvid sin stabila och något allvarsamma man (Kleberg 2006). Det är bland annat dessa stereotypa konstruktioner som Kearney (2006) vill bryta ner genom att fler kvinnor tar plats i mediesfären. Detta under förutsättningen att det är på egna villkor och inte inom dikotomiernas och genusordningens gränser.

2.3 Semiotik, tecken och diskurser

Mening finns i alla medietexter och budskap. Det tål att upprepas att det är genom språkets teckensystem som vi tolkar och förstår saker omkring oss i vardagen. Tecknen samverkar och skapar förståelse, betydelse och diskurser som alltså spelar roll för hur vi upplever vår verklighet (Bignell 2002). Det är också i språkets meningsskapande praktiker som olika normer skapas och reproduceras. En del är de livsnödvändiga regelsystem och lagar vi har i samhället medan andra normer, likväl så relevanta och ibland latent, kan röra sig om uppfattningar om könsroller, sexualitet, abnormalitet/normalitet och så vidare. Via våra diskursiva praktiker i talet med varandra eller genom envägskommunikativa kanaler,

reproduceras alltså värderingar och fördomar som i någon mån får inverkan på hur vi fortsatt upplever och pratar om någonting (Bignell 2002). Det är en ständigt pågående process som sker både medvetet och omedvetet. Influenserna och påverkan kommer från många olika håll i och med dagens stora och varierade flöde av information. Genom att granska diskurser och de tecken och prefix som bygger upp mening, det vill säga specifika ord laddade med värderingar, blir det möjligt att säga något om den norm som finns i diskursen. Av betydande vikt kan vara att undersöka hur en person, en sak eller en företeelse associeras med signifikativa tecken och föreställningar som tillsammans skapar en sammantagen mening. Exempel på det kan vara hur bilden av en kvinna framkallar associationer med fåfånga, heterosexualitet och långt hår, eller invandrarkillen som kopplas ihop med stökighet, gängbråk och slangspråk. När dessa figurer inte uppträder på det enligt normen vanliga och normala viset så kan de istället ses på som avvikande och ovanliga. Det kan alltså bli möjligt att frilägga latent normerande mönster för att sedan även förankra och problematisera det i en större diskussion, om hur mönstren i en diskurs påverkar andra diskurser, samt de större samhällsstrukturerna. Kombinationen av detta meningskapande synsätts fokus på tecken och diskurser går väl ihop med genusystembegreppets innebörd, vilket skapar goda förutsättningar för uppsatsens analys.

2.3.1 Mytologier

I *Representing Women: Myths of Femininity in Popular Media* redogör Myra Macdonald en viktig hållpunkt för mediastudier generellt och genusstudier specifikt, gällande hur individer inom sig har förmågan att balansera och integrera ett flertal olika värdesättningar om världen samtidigt. Framför allt berör det sammanblandningen av en världsbild utifrån egna observationer och erfarenheter simultant med den inlärd kunskap och förförståelse som härstammar från dominerande ideologier (Macdonald 1995). Om dessa värdesättningar i en socialiseringsprocess upplevs motsättande uppstår en splittring i världsbilden varvid de ideologiska ramarna generellt sett har ett starkare fäste än den egna erfarenheten och därmed blir den ledande övertygelsen om ”det rätta”. Mytologibegreppet är starkt härlett och sammanvävt med såväl semiotik och tecken som övergripande normerande och kategoriserande diskurser. En av de kanske mest inflytelserika på detta strukturalistiska område är Roland Barthes som ägnat mycket tid åt mytologi. I den klassiska boken

Mytologier tar Barthes sig an begreppet genom flera korta utsagor som alla exemplifierar hur olika myter tar form och genom socialisering införlivas i vår förståelsehorisont, fyllda med värden om rätt och fel, det naturliga och det avvikande. Som ett exempel tar Barthes upp föreställningen om äktenskapet som den naturliga följden av ett kärleksförhållande, som demonstrerar individens inlärd synsätt på hur en seriös eller långvarig relation måste leda någonstans; ta sig förutbestämda uttryck för att valideras som sann (Barthes 1970). Här vill vi statuera konsekvensen av den mytologiska processen. Genom att inom den kulturella kontexten Barthes talar om, värdera äktenskapet som det rätta och renaste, sätts alla andra levnadssätt i avvikande kontrast till just det äktenskapliga formatet. Mytologierna om äktenskapet har därmed underbryggt till skapandet av en förförståelse hos individer kring kärleksrelationer och hur sådana bör ta sig uttryck, där allt utöver det som inkluderas i denna mytbildning envetet hänvisas till det avvikande. Denna liknelse kan te sig lite gammalmodig men statuerar likväl på ett målade sätt hur just myter och utsagor lär oss någonting om omvärlden och hur den fungerar. Därmed har de en normsättande funktion och är ett kugghjul i maskineriet som vidhåller långgående, traditionella livsåskådningar över ett brett spektra av tid och rum.

3. Metod

I detta kapitel ges en redovisning av de kvalitativa metodval som gjorts för studien. En redogörelse för uppsatsens empiri, urval och avgränsning och tillvägagångssätt samt reflektioner kring metodens begränsningar kommer även att föras.

3.1 Det diskursanalytiska fältet

Enligt Marianne Winther Jørgensen och Louise Phillips (2000) härstammar diskursanalysen som metod ifrån ett brett teoretiskt och metodologiskt fält som inhyser tre större diskursanalytiska inriktningar; diskursteori, kritisk diskursanalys och diskurspsykologi. Samtliga av dessa har en socialkonstruktionistisk grundsats vilken vilar på grundantagandet att det inte finns någon statisk eller given bild av världen och människorna i den. Man är inom alla angreppssätt ense om att subjektet formas i och av diskurser men har utöver det olika synsätt på subjektets handlingsfrihet inom diskurserna (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Diskursteorin skiljer ut sig från mängden i sin mening att subjektet är ofrånkomligt begränsad av och oförmögen att förändra den diskurs som omger subjektet. Den kritiska diskursanalysen och diskurspsykologin erkänner visserligen subjektets påverkan av diskursen men lämnar även utrymme för ett aktivt handlande, vilket passar väl in i tematiseringen för denna uppsats.

Kritisk diskursanalys och diskurspsykologi framlägger således både en teoretisk grund och specifika metoder för analys av de dynamiska diskursiva praktiker, varigenom språkanvändare spelar en aktiv roll i reproduktionen och transformationen av diskurser och därmed i social och kulturell förändring (Winther Jørgensen & Phillips 2000).

Då denna uppsats fungerar problematiserande av materialets strukturer och diskursiva praktiker, samt söker närma sig ett föredraget problemlösande förhållningssätt till dessa, menar vi att den aktiva synen på subjektet är positiv. Detta eftersom det luckrar upp för möjligheten att göra en väg ut från diskurser som fungerar normerande, generaliserande och kategoriserande av såväl subjekt som objekt i vår sociala värld. De teoretiska utgångslägen och ställningstaganden som vi särskilt hämtar ifrån socialkonstruktionism, genusteori och semiotisk teckenförståelse håller språkanvändandet centralt och ser liksom vi att alla har ett ansvar i normerande diskursers skapande, reproduktion och omformning.

3.1.1 Kritisk diskursanalys

Av de möjliga diskursanalytiska inriktningarna har vi valt kritisk diskursanalys som metod, för att närmre undersöka sajten *Lilla gumman* samt utvalda intervjuutdrag med redaktörerna i ett antal tidningsmedier. Diskursbegreppet kan ibland vara lite tvetydigt och innebörderna kan variera. Den tolkning som vi särskilt ansluter oss till är Norman Faircloughs, varvid den diskursiva praktiken ses som en social handling där idé och verklighet är tätt sammanlänkade (Bergström & Boréus 2005). I samstämmighet med uppsatsen mål och mening fokuserar den kritiska diskursanalysen på diskursiva relationer och språkets betydelse för, och bibehållning av, implicita såväl som explicita mönster. Detta underbyggs av Lilie Chouliaraki och Norman Fairclough (1999) som motiverar relevansen av att gå från att beskåda helheten till delarna. Detta med målsättningen att kunna urskilja underliggande strukturer i diverse diskursiva sociala praktiker som kan vara svåra att greppa på ett övergripande, abstrakt plan (Chouliaraki & Fairclough 1999). Den kritiska diskursanalysen inbegriper utöver teoretisering kring språkets gränssättningar för vårt sätt att tänka och handla, en problematisering av positioneringen varifrån något sägs; det vill säga synliggörandet av olika maktordningar och tolkningsföreträden (Bergström & Boréus 2005) När något uppnår tolkningsföreträde inom en diskurs förordas det som uttrycks via dem, som sanningsenligt varvid det som inte inkluderas i sammanhanget osynliggörs, eller definieras som avvikande och onormalt (Bergström & Boréus 2005). Därvid är diskussionen kring utrymme och vad som inkluderas samt exkluderas i ett sammanhang betydelsefullt, det kan alltså vara lika fruktbart att söka urskilja och tolka vad som inte sägs, såväl som det frilagda och klart uttryckta (Bergström & Boréus 2005).

Valet av kritisk diskursanalys som metod menar vi är väl anpassat och lämpligt för uppsatsens problematik och material. *Lilla gumman* är Sveriges första och enda tekniksajt för kvinnor och har en stark position i rollen som unik uppstickare och teknikexpert. Det tolkningsföreträde som sajten har genom det, kan innebära att information som den uttrycker generellt inte ifrågasätts eller kritiserar av dess publik. Den representation av teknikfältet som sajten gör kan således tolkas och uppfattas som en återspeglning av en enhetlig och sann verklighet. Om vi som författare därvid utgår ifrån att det vi människor säger spelar roll, samt att diskurserna påverkar våra verklighetsbilder, så har sajten som kunskapsregim effekt och

inverkan på omvärlden. Skulle det exempelvis i materialet uttryckas generaliserande normer kring kön och genus så kan det tolkas som ett reproducerande och upprätthållande av ojämlika maktförhållanden som florerar i vår sociala värld, vilket också får effekt på samhället i stort. Den kritiska diskursanalysen hjälper således vår analys genom sitt grundläggande målfokus att kritisera och tydliggöra de diskursiva praktiker och strukturer som skapar och upprätthåller ojämlika maktförhållanden samt kategoriserande sociala ideal (Winther Jörgensen & Phillips 2000).

3.2 Material, urval och avgränsning

Primärmaterialet för uppsatsen består utav två delar som kompletterar varandra och tillsammans utgör en fyllig bas för analysen. Den ena delen är bestående utav 15 artiklar, vilka alla behandlar *Lilla gumman* och som är publicerade i följande tidningsmedier; Aftonbladet, Kinda-Posten, Svenska Dagbladet, Göteborgs-Posten, VeckoRevyn, Kattis & Co, Östgöta Correspondenten, Helsingborgs Dagblad, Barometern, Metro, Pc för alla och Norrbottenskuriren. Några av artiklarnas titlar är: ”Störtfull sajt om sånt du inte visste – men aldrig vågat fråga”, ”Visst vill tjejer ha hårda julklappar”, ”Tre gummor med tumme för teknik” samt ”Karin gör tekniken begriplig”. Artiklarnas innehåll är allt ifrån intervjuer med grundarna och deras verksamhet till teknikprylstips och gör-det-självs-reportage. Artiklarnas tydligt varierade spridning, från gratistidningar och nätupplagor till lösnummer och morgontidningar, är intressant och säger något om *Lilla gummans* utbredhet och vedertagna plats i medieutbudet. Den storleksmässigt minsta artikeln är på knappt en sida medan den längsta artikeln är tre sidor lång. Datumen för när artiklarna publicerats spänner från 2008-10-22 – 2009-11-15. Från början bestod vårt urval av 30 artiklar varvid vi valde att gå vidare med de 15 som vi ansåg var mest ändamålsenliga för uppsatsens syfte, det vill säga som fokuserade på *Lilla gumman* som verksamhet och inte privatpersonerna bakom. I materialurvalet har därmed artiklar som enbart behandlar grundarna som privatpersoner uteslutits, eftersom vi inte anser att personfokus är av relevans för uppsatsen. Detta urvalskriterium har varit centralt och sållade naturligt bort många av de från början 30 artiklarna, ett par artiklar valdes också bort på grund av att de endast var små notiser.

Den andra delen av primärmaterialet är själva sajten vars adress är lillagumman.se. Denna

startade den 14 februari 2008 och skrivs av dess grundare Karin Adelsköld och Johanna Ögren samt ytterligare åtta teknikintresserade skribenter. Sajten uppdateras ca en till två gånger om dagen och har i snitt ca 7000 besökare per vecka (Intervju med Ögren - *Lilla gumman*). Tre avsnitt från sajten har granskats varav några inlägg används i uppsatsens analys. Avsnitten är: ”Motor”, ”Prylar och mackapärer” samt ”DTL- Deep thoughts by Lilla gumman”. Utmärkande och karakteristiska särdrag och tecken för sajtens diskurser, kommer sedan att användas tillsammans med citat från artiklarna för att göra en empiriskt fyllig analys som kan komma att synliggöra underliggande mönster och normerande värderingar. Anledningen till att vi valt att kombinera två typer av material som har olika ursprungskällor är för att vi vill kunna tydliggöra vad *Lilla gumman* presenterar och reproducerar, dels direkt på sajten men även utåt i välkända medier. Att ha en ingång i två olika material tror vi ger möjligheter till en större och mer övergripande bild av helhetskontexten. Vi kommer härnäst använda benämningen *Lilla gumman* som ett uttryck för dess praktiker, samt kontinuerligt i klartext synliggöra materialets härkomst för läsaren. Vi vill här också betona att när vi benämner sajten *Lilla gumman* som den enda i sitt slag, gör vi det i förståelsen att det är i Sverige och på den svenska marknaden.

3.3 Tillvägagångssätt

I det initiala uppstartandet av uppsatsen har en del av uppmärksamheten riktats åt att läsa uppsatser som angränsat till vårt område och som skulle kunna ge idéer att bygga vidare på. Mycket tid har också lagts på att gå igenom relevanta forskningsresultat och sådan litteratur som skulle verka vidgande av vår förståelse för kommunikation, myter, teknik och genus. Denna process med att sätta oss in i sammanhanget har varit viktig för att kunna utforma kärnfulla frågeställningar och skapa visioner för uppsatsens alla delar, på bästa ändamålsenliga sätt. Med ett för uppsatsen tydligt konstruktionistiskt förhållningssätt har vi läst kvalitativt inriktad metodlitteratur, i synnerhet diskursanalytisk metodteori. Det empiriska materialet har anskaffats via internet, dels genom sajten *Lilla gumman* och dels genom sökverktygen Presstext och Mediearkivet. Sajtens samtliga avsnitt och teman samt 30 artikeltexter om sajten har lästs igenom och slutligen har 15 artiklar valts ut samt tre intressanta avsnitt ur sajten, som primärmaterial för uppsatsens analys. Materialet har sedan delats upp i två lika delar mellan oss för att på varsitt håll närmre bekanta oss med texterna

och föra anteckningar. Sedan har ett byte av texterna gjorts mellan oss för att ta del av det material som den andre läst och antecknat på. När denna delprocess slutförts och vi båda fått en komplett bild utav det sammanlagda materialet, har vi satt oss ner för en diskussion om dess teman, drag och mönster. Att först gå igenom materialet var för sig har varit ett bra tillvägagångssätt, som vi tror minskat risken för att den andres intryck och tolkningar skulle påverka den egna tydningen i första kontakten med materialet. Materialet har visat sig vara kärnfullt med uppenbara uttryck och värderingar som gör analysen fyllig och drivande. Särskilt viktigt har det ändå varit för oss att söka se bakom det manifesta och frilagda i texterna för att utvinna mer djupgående tematiseringar till analysen, samt göra teoretiska anknytningar till dessa. Detta har vi åstadkommit genom att konsekvent använda en kritisk blick gentemot materialet, där det som sägs och uttrycks i detta, inte tas för givet eller ses som vedertaget. Med hjälp av teorierna har det blivit möjligt för oss att avklä materialets yttre skikt för att nå kärnan och därmed exempelvis härleda uttryck för roliga historier till gamla myter.

3.4 Metodreflektion

I användandet av den kritiska diskursanalysen finns viss kritik som kan vara bra att medvetandegöra. Den vanligast återkommande kritiken till hermeneutiskt inriktade metodverktyg berör validitets- och reliabilitetsaspekter. Alla de diskursanalytiska inriktningarna delar uppfattningen att det inte finns en statisk och självklar verklighet, utan att vår världsbild är flytande och föränderlig över tid samt beroende av våra egna tolkningar (Östbye et al. 2003). Inom dessa inriktningar är det därmed inte relevant att uppnå ett mätbart resultat om världen då det inte finns en enhetlig sanning som är applicerbar på samhället och dess individer. Kärnan är att synliggöra de olika strukturer som samverkar i olika diskurser och påverkar individerna, genom att belysa tolkningarna. Detta förhållandevis svävande synsätt kan hos kritikerna leda till skepticism; om allt är föränderligt och det inte går att uppnå mätbara fakta, varför ska någon då ägna sig åt en diskursanalytisk undersökning? Om allt som sägs består utav individuella tolkningar och värderingar vad gör då en studie i diskursanalytisk anda vetenskapligt trovärdig? Det kanske viktigaste sättet att förhålla sig till denna kritik och motverka att trovärdighetsaspekterna ifrågasätts, är att hela tiden försöka upprätthålla stor transparens i arbetsprocessen. Genom att från en tidig punkt i arbetet dels reflektera över och positionera den egna rollen som forskare samt den förförståelse man ofta

bär med sig, och dels regelbundet motivera de val som görs i arbetet, blir det möjligt att ta sig förbi sådan kritik (Östbye et al. 2003). Vi som skriver denna uppsats har i grund och botten båda ett brinnande intresse för genusfrågor, varav den ena av oss även är utbildad genusvetare. Våra förståelsehorisonter är ständigt närvarande i allt vi tar oss för och präglar därför även denna uppsats analys. Det är också denna förförståelse som hjälpt oss att forma uppsatsens kärnproblematik och som drivit oss vidare i arbetsprocessen.

4. Analys

I detta analyskapitel tolkas, analyseras och teoretiseras uppsatsens insamlade material.

4.1 Analysöverblick

Uppsatsens huvudsakliga analys som vi ämnar genomföra i detta kapitel kännetecknas av stor närhet till det empiriska materialet. En empirinära analys ökar transparensen i arbetsgången och möjliggör för såväl läsare som forskare att tydligt kunna följa de resonemang och teorianknytningar som görs (Widerberg 2009). Ur materialet har flera tematiseringar utkristalliserats varav följande sex huvudteman kommer vara särskilt ledande i analysens gång; *Humorn som grepp, Mannen som norm, "Våga trycka på knappen!", Kvinnan som känsloväsen, Skapande och upprätthållande av myter* samt *Säga en sak, göra en annan*. Kombinerat med väl utvalda och betydelsefulla citat från empirin har vi för avsikt att åstadkomma tydlighet och relevans². Med detta förfarande vill vi ge svar på: hur *Lilla gumman* uttrycker sig kring vad teknik *för* kvinnor är, samt vilka drag och tematiseringar som går att finna i dessa diskurser och slutligen på vilket vis vi ser att diskurserna kan påverka generella referensramar kring kön och teknik?

4.2 Humorn som grepp

Ett återkommande kännetecken i *Lilla gummans* generella kontext är en lättsam jargong med skämtsamma inslag. Skribenterna uttrycker i en tidningsartikel sin önskan om att "det måste finnas ett ställe där man kan skriva om teknik på ett roligt sätt" (Barometern 2008-12-07). Detta uttryck om att få skriva om teknik på ett mer underhållande vis menar vi tycks bygga på förutsättningen att det tidigare bara skrivits om teknik på ett tråkigt och invecklat sätt som inte är önskvärt, åtminstone inte för gruppen kvinnor; "Karin gör tekniken begriplig" (Kinda-Posten 2009-01-22). Att göra tekniken lättillgänglig har varit ett av skälen till att en tekniksajt för kvinnor startades. Ett exempel på en skämtsam återgivning av tekniska artefakter ges i följande citat; "Om du har en trist present, lägg den i en rolig kartong så blir mottagaren glad i alla fall. Så resonerar humorsajten [...] och säljer tomma kartonger som ska hotta upp din gåva på sin webshop. Grymma kartonger! Synd att prylarna inte finns på riktigt [...]" (Lilla

² Samtliga tidningscitat som förekommer i analysen är uttalade av Adelsköld och Ögren från *Lilla gumman*.

gumman/prylar och mackapärer 2009-11-11). Detta lättsamma förhållningssätt till tekniken uttrycks genomgående i materialet, blandat med vad som kan tolkas vara uttryck för generaliserande mytologier, ”jag brukar säga till kvinnor att om de vill gömma ett kärleksbrev eller ett kvitto för sin man, så ska de lägga det i en instruktionsbok. Män läser aldrig sådana” (Göteborgs-Posten 2009-11-15). Vad vi menar händer här är att dikotomin kvinna/man och dess normativa föreställningar uppenbarar sig insvept i en skämtsam kostym som lätt ska gå hem hos den okritiske läsaren. I förhållande till målgruppen kvinnor finns således alltid mannen närvarande, det är gentemot mannen som norm som tekniken formas för att istället ta nya tag och tilltala gruppen kvinnor.

Att använda humorn som grepp i framställningen av teknisk fakta tycks hos *Lilla gumman* vara en given omständighet för att överhuvudtaget kunna skriva om teknik för gruppen kvinnor. I de uttryck som görs för stereotypa könsföreställningar undrar vi om sättet att skriva om teknik för kvinnor på ett roligt och lättsamt sätt, är ett verktyg för att avdramatisera den tidigare ”manliga” och allvarliga tekniken. Att det således är ett sätt att koppla ihop och associera gruppen kvinnor med så kallat ”feminina” tecken som lättsamhet och lust framför ”manligt” förnuft och allvar. Utifrån vår konstruktionistiska genusuppfattning som ser att kön är någonting framsocialiserat snarare än biologiskt betingat, ser vi en problematik i att avdramatisera med hjälp av att spela på dessa ”feminina” tecken. Detta förhållningssätt menar vi således vidhåller en uppfattning om att det är legitimt att skapa något som utgår ifrån de konstruerade könsegenskaperna genom tilltron på det biologiska, som på så sätt ska distingera gentemot antingen gruppen män eller gruppen kvinnor. *Lilla gumman* närmar sig ibland en medvetenhet kring att ett feminiserande av tekniken kanske inte är det smartaste sättet, detta kanske till och med är fånigt;

Karin Adelsköld driver tekniksajten *Lilla gumman* som riktar sig särskilt mot kvinnor, och hon tycker att särskilda kvinnokvällar är en bra idé.

- Å ena sidan är det lite löjligt, varför ska det vara speciella grejer för tjejer? Men å andra sidan riktar man sig ofta mot den grupp som är mer självsäker på teknik, säger hon (Aftonbladet 2009-03-19).

Detta till synes nuddande vid reflektion kring teknik *för* kvinnor är intressant men några utvecklade ståndpunkter uttrycks inte i klartext. Vad vi följaktligen kan applicera på *Lilla*

gumman är de resonemang som Berner (2004) för om samhällets obalanserade könsstrukturer. Berner ser att det finns två sätt att behandla de ojämlika förhållanden som finns i vårt samhälle, här den att teknik tidigare inte skrivits på ett tilltalande sätt för kvinnor medan den traditionellt sett skrivits för män. Genom att *Lilla gumman* skriver om teknik *för* kvinnor förutsätts det att kvinnor måste bli behandlade på ett särskilt sätt i förhållande till den manliga normens sätt. Ett snabbt sätt att tillgodose båda könen, det de har rätt till att få information om, är just genom att utgå ifrån de påstådda biologiska könsegenskaperna och därmed skapa något som är maskulint gångbart och något som också är feminint gångbart, med alla koder och associationer som det innebär. Således upprätthålls genusystemet och dess genusordning. Detta förhållningssätt lägger bara till något utifrån dikotomierna man/kvinna, hårt/mjukt, aktivt/passivt, förnuftigt/lustfyllt, och tar inte itu med och problematiserar strukturerna som gör att något från början kodas enligt kön och könsegenskaper.

4.3 Mannen som norm

Redan genom att definiera *Lilla gumman* som en sajt *för* kvinnor har Adelsköld och Ögren skapat ett förhållningssätt till könsdikotomierna som bygger på förutsättningen att kvinnor och män har ett behov av att närma sig teknik från olika håll. Denna tongång löper som en röd tråd genom en större del av det material som granskats, med citat såsom; ”Som teknikintresserad tjej känner man sig ofta som ett ufo. Tjejer tycker du är udda, killar betraktar dig som mindre vetande” (Göteborgs-Posten 2009-03-08) och ”Mjuka klappar till henne och hårda till honom – det kunde inte vara mer fel” (Metro 2008-12-14) samt uppslaget i *Amelia* där Adelsköld gör ”Lilla gumman testar: mansgöra, Vem behöver en handyman?” (*Amelia* nr. 22, 2009). Män och kvinnor uttrycks kontinuerligt som två motpolariserade grupperingar med olika förhållningssätt och ofta i generaliserande kontexter där igenkänningsfaktorn hos läsarna antas vara hög. Det är som att det ena könet inte kan nämnas utan att det andra finns med i någon förståelse, rent i klartext eller också i tystnaden.

Samtidigt som *Lilla gumman* i något intervjusammanhang framhåller att det egentligen inte finns någon så kallad typisk tjejteknik eller ett behov av sådan (se 4.7 nedan), så begrundas det likväl emellanåt över dikotomierna och teknikvärldens läge. ”Män har gott självförtroende och försöker få apparaten att fungera i alla fall. Funkar inte det finns ju alltid

universalverktyget knytnäven, och funkar inte den så är det alltid tillverkarens fel” (Göteborgs-Posten 2009-11-15). Uttalandet om gruppen män och deras tillvägagångssätt går att härleda till de resonemang som Connell (1995) för om maskulinitet och kunskap som en hierarkisk funktion. Genom att socialisera fram en kulturell kontext där kunskap värderas högt och som någonting man i första hand bör försöka ta i besittning på egen hand, växer även en handlingskraft fram och blir ett medel på vägen dit. Liknande association och tankebanor stämmer med nästa citat; ”Samtidigt tror Karin Adelsköld inte att killar egentligen kan mer om teknik än tjejer. Däremot tror hon att de har större självförtroende” (Aftonbladet 2009-03-19). Här blir vi således igen påmind om den klassiska föreställningen om den självsäkra och oberoende mannen. I uttalandet syns också den historiska problematiken gällande kvinnors begränsade tillgång till teknikvärlden. Det begränsade förfogandet och beroendet av mannen skulle även kunna tänkas härledas som en av anledningarna till att sajten skapades där den skulle fungera som en trygg miljö för kvinnor att återerövra förlorad mark. En historisk förankring eller förklaring till den normativa ”lägesbilden” av teknik- och genusområdet ges dock inte, vilket egentligen kanske hade gett läsarna en bättre förståelsegrund och samtidigt gett *Lilla gumman* ett plus i kanten för välformulerade och situerade utgångspunkter.

”En propp har gått och du tycker att det är dags att ringa pappa eller pojkvännen? Stopp! Du kan själv” (VeckoRevyn nr. 22, 2008). Utdraget är ifrån *Lilla gummans* tekniksida i Veckorevyn där huvudrubriken för artikeln är ”Tjejer, vi kan själva!” (Se bilaga 1, s. 2). Även då det vid en första anblick kan verka som en uppmuntrande och positiv uppmaning att säga stopp till pojkvännens eller pappans tekniska hjälp och att klara sig på egen hand, så fäster vi vikt vid de språkliga uttrycken och hur de skapar mening. Vi ser här att det återigen refereras till mannen som den självklart teknikkunniga och vi menar vidare att det är genom dessa typer av diskursiva uttryck som mannen fastställs som en rådande norm vilken tjejer ska agera mot. Om målsättningen med *Lilla gumman* är att styrka kvinnans roll i teknikvärlden och ge kvinnor självförtroende, ser vi det således som någonting ytterst problematiskt. Genom att skapa ett nytt forum för kvinnor i teknikvärlden istället för att kräva samma tillträde till, och interagera inom den manliga arenan tills den inte har tolkningsföreträde längre, fortsätter dikotomierna och dess normativa föreställningar vara allmängiltiga. Som vi tolkar det blir uppfattningen således att kvinnor kan, men alltid i relation till mannen. Uppfattningen tycks

då också bli att det är gruppen kvinnor som ska handla aktivt för att förändra något, men vad det är som ska förändras förblir vagt.

4.4 ”Våga trycka på knappen!”

Ett återkommande och hängivet drag i materialet är att kvinnor ska våga trycka på knappen, ta mod till sig att ge sig ut i teknikens landskap och testa. Vad som då förutses, genom uttalanden som i ovanstående rubrik, hämtad från Svenska Dagbladet (2009-08-28), är att kvinnor från början inte vågar göra detta utan istället låter bli – detta i kontrast till det manliga könet. I dessa typer av uttalanden som fokuserar på ena könet finns ofta det andra könet med i tystnaden, det vill säga i det som inte sägs. Med grund i genussystembegreppet, menar vi således att det går att urskönja att gruppen kvinnor sätts i förhållande till gruppen män, även då det inte alltid är manifest. Hirdmans kritik mot detta systematiska förhållande där den manliga normen står som grundval är just att kvinnor, nästintill per automatik, bedöms, kritiserar och handlar utifrån dess premisser (Hirdman 2007).

Följdriktigheten för genussystemet är att kvinnor enligt de traditionella osynliga genuskontrakten inte ska bry sig om teknik då det enligt föreställningen inte är något naturligt för kvinnor. Faktum är att den är kodad som något manligt och maskulint vilket då ska hållas skilt från det feminina enligt genussystemets isärhållande praktiker. Denna logik är något som enligt Berner (2003) lever kvar sedan en tid då, främst eller enbart, män hade tillgång till teknikens område vilket i sin tur naturliggjordes som något manligt tillhörande. Enligt genussystemet och dess logik går det att förstå att den uppfattningen än idag lever kvar och reproduceras på många håll, så även hos *Lilla gumman*. Uppmaningen till kvinnor att våga trycka på knappen förutsätter inte bara att alla kvinnor från början inte vågar, utan det tenderar också att bli en reproduktion av historien samt föreställningen: att kvinnor har varit passiva särskilt gentemot teknikens värld och är det än idag. Vi ser genomgående i materialet att det går att härleda många av *Lilla gummans* uttryck från en tid långt tillbaka då kvinnor var begränsade och passiva, samt främst sedda i relation till en man. *Lilla gumman* tycks fastna i historiens prägel på könen utan att problematisera det eller framhålla en historisk förankring, vilket gör att det hela stannar vid poängterande. Vi tolkar vidare att detta kan fungera som en motivering eller ett medel för att göra det legitimt att genom en tekniksajt för

kvinnor uppmana till tekniskt användande; att således visa på att *Lilla gumman* fyller ett tomrum som Sveriges första och enda tekniksajt för kvinnor.

4.5 Kvinnan som känslöväsen

Lilla gumman uttalar att de ” [...] skriver om teknik på ett lustfullt sätt, det är ju många som har det som accessoarer” (Metro 2008-12-14). Liknande resonemang är återkommande i flera intervjusammanhang, ”vi hade ju på känn att en sajt som den här behövdes, det fanns ingen som skrev om teknik med känsla” (Helsingborgs Dagblad 2008-11-15). *Lilla gummans* uttryck och önskan om att tillgodose kvinnor teknik på ett nytt lustfyllt och roligt sätt kopplar vi till Lerman, Oldenzien och Mohuns (2003) historiska resonemang om att den teknik som förr utformades för kvinnors behov, skulle fylla en praktisk funktion med sinnrikhet och finesse. ”Vi har märkt att tjejer inte är så intresserade av nya prylar. Det viktigaste är att prylarna löser problem” (Helsingborgs Dagblad 2008-11-15). Liksom Berner ser vi här att det är något som var verkligheten förr och vars avtryck sedan har levt vidare och då tolkats som något naturligt och fast. Den normativa uppfattningen som skapas och reproduceras är då följaktligen att personer av kvinnligt kön särskilt är intresserade av å ena sidan utseende men å andra sidan särskilt användbarheten och den praktiska aspekten hos tekniska artefakter. Utifrån det menar vi att det blir möjligt att se att samtidigt som *Lilla gumman* är nyskapande som den enda genren i sitt slag i Sverige, så går det även att se hur tanken byggs på en något gammalmodig grundföreställning om vad kvinnor behöver och därför vill ha.

”- Vi var båda dessutom trötta på tråkiga och onödigt snåriga, för att inte säga obegripliga bruksanvisningar som ofta följer med tekniken” (Kinda-Posten 2009-01-22). Det behov som sajten vill fylla; att skriva om teknik på ett nytt lustfyllt och lättsamt sätt särskilt för kvinnor, skiljer sig enligt dem från tidigare teknikskildringar som både varit trista och komplicerade samt då härledda till det manliga könet. ”Jag och min kollega Johanna Ögren saknade båda en sajt där man skriver om teknik på ett kul sätt – mer lustbetonat” (Kinda-Posten 2009-01-22). Uttrycken för glädje och lustfylldhet förekommer många gånger i samband med att *Lilla gummans* koncept och verksamhet nämns och beskrivs av skribenterna i intervjusammanhang, ”vi ville inte fokusera så mycket på förnuftet och det tekniska perspektivet utan mer på känslan, glädjen med en mobiltelefon och allt man kan använda den till” (Barometern 2008-

12-07). Här menar vi att det blir möjligt att se könsdikotomens prägel och distanseringen till det andra könets egenskaper. Istället för klassiskt manligt förnuft och tekniskt intellekt verkar inställningen vara att man som kvinna är känslostyrd och bara vill njuta av teknikens fördelar, således inte vara så pretentiös. ”De nya elmopparna som har kommit är otroligt lustfyllda att köra” (Svenska Dagbladet 2009-08-28). För att tilltala gruppen kvinnor verkar grundförutsättningen vara att tekniken skrivs med hjälp av motsatta tecknen och prefix än de traditionellt manliga, såsom: roligt, lättsamt och lustfyllt.

Ett resonemang som går att härleda i materialet om *Lilla gumman* är det om förändring. Om en förändring i en redan existerande norm inom ett visst område är önskvärd, brukar det enligt Kleberg (2006), innebära att man lägger till det som saknas. Kleberg ser att den journalistiska arenan är präglad av ett manligt tolkningsföreträde och att om en förändring av något slag ska ske ligger förväntningen på att det är kvinnor som gör ansträngningen, på ett annorlunda sätt i en ny form. Sajten *Lilla gumman* kan enligt oss något hårddraget ses som en sådan ansträngning då det är skapat i förhållande till den ”manliga” teknikdiskursen. Istället för att förändra den grund som teknikdiskursen står på med alla de värderingar och tecken som kodar det till någonting manligt tillhörande, så läggs en tekniksajt för tjejer till. Kvinnor förväntas alltså tillföra någonting utöver den grundbasis som den manliga yrkeskåren i sin hegemoni har förespråk på (Kearney 2006). En osynlig premis för *Lilla gummans* upphovspersoner att starta en tekniksajt kanske just har varit att enligt föreställningen skriva på ett annorlunda sätt än män i en dikotomiserad form. Kearney menar att förutsättningen för att främja att såväl män som kvinnor kommer till uttryck i medier, är att först bryta ner de könsföreställningar som finns om att kvinnor och män av natur skulle leva annorlunda. Detta dekonstruerande synsätt på föreställningar och normer tror vi hade fungerat effektivt på så vis att det hade gått att se mindre resultat snabbt, det hade enligt vår tro också fört med sig nya insikter som hade kunnat utvecklas och växa till nya förståelser och sätt att se på den egna individen och på omvärlden och dess individer.

4.6 Skapande och upprätthållande av myter

Generellt kännetecknas det övergripande materialet av mytskapande och reproducerande av stereotypa fabler som återkommande rör kön och genusuppfattningar. Vi ser att myter skapas i materialet genom att olika meningsbärande tecken uttrycks och samverkar. Som Barthes (1970) poängterar genom sina exemplifierande historier i boken *Mytologier* härstammar mycket normerande funktioner i samhället från framsocialiserade myter. När *Lilla gumman* skriver för Veckorevyn och inleder med rubriken; ”Tjejer, vi kan själva” (se 4.3) inrymmer detta korta citat ändå väldigt mycket information. Genom uttalandet går det bland annat att härleda en övergripande syn på att tjejer sedd som homogen grupp måste motbevisas, att de som utgångspunkt *inte* kan själva. Detta går i mål och mening att härleda till en långlivad myt, där man dels tycker sig kunna kategorisera kvinnor som en specifik målgrupp, varvid vissa genomgående beteendedrag görs gångbara att applicera på en större massa på grund av dessas könstillhörighet. Vidare påvisar det hur förhållandet mellan kvinnor och teknik genomgått en mytbildning där teknik som tecken exempelvis laddats som ”komplicerat” och ”svårhanterbart”. Detta underbyggs även med ett uttalande som Ögren gjort i en intervju i Norrbottens-Kuriren; ” Tjejer kan ha en förmåga att låta bli att testa saker om de inte kan dem till 110 procent” (Norrbottens-Kuriren 2008-10-22).

I en artikel från *Kinda-Posten* (2009-01-22) berättar Adelsköld om sitt eget nyfikna och oproblematiska förhållningssätt till teknik som ung, där hon plockade isär teknisk apparatur med gott självförtroende och stort intresse. Denna erfarenhet är intressant då diskursen på *Lilla gumman* ofta handlar om att tjejer behöver ökat självförtroende för att våga sig på teknik. Ur detta ser vi att det blir möjligt att applicera den argumentation som Macdonald (1995) för om hur ideologiska världsbilder ofta har företräde framför den egna upplevda erfarenheten när en individ ska värdera något. Adelsköld har vad som kan tolkas vara en stark erfarenhet men reproducerar ändå en annan bild av att kvinnor som grupp behöver mer självförtroende gentemot teknik. Härvid påvisas mytbildningens kraft och inverkan som får övertag och värderas som mer sann och riktig än den egna upplevda kunskapen. Förmodligen finns det en stor mängd människor utav båda könen som känner osäkerhet och lågt självförtroende inför teknik och säkerligen inom flera områden i livet. En medvetenhet kring att det kanske inte i första hand alls handlar om kön verkar vara obefintlig i sammanhanget,

även då det är en viktig aspekt. Könnsfrågan och den problematik som den för med sig är stark och de normativa mönstren i samhället har inflytande, dock är det inte sagt att det alltid är främsta eller enda orsaken till människors olika handlingsmönster och sätt att närma sig saker i vardagen.

I tidningen *Kattis & Company* medverkar *Lilla gumman* i ett uppslag om biltester och även här härrörs normativa myter i textutdragen; ”Det är faktiskt mycket vanligare att kvinnor mäter bakluckan för att få plats med barnvagnen, något som pappor också borde göra, säger Karin Adelsköld” (*Kattis & Company* nr. 7, 2009). Huruvida kvinnor rent statistiskt mer frekvent mäter bagageutrymmet för att se om det ryms en barnvagn eller inte kan Adelsköld omöjligt veta och uttalandet backas inte heller upp av någon källa. Det som vi ser att det baseras på är en generell stereotyp myt om kvinnan som en omvårdande varelse och den som tänker på praktiska behov framför exempelvis prestanda. Resonemanget fortsätter efter en utläggning om att motormagasin sällan riktar sig till kvinnor; ”– Vi vill ha mer konkreta beskrivningar. Vari ligger körglädjen? Hur är bilen att fickparkera? Får hela familjens packning verkligen plats i bagageutrymmet?”. Vidare urskönjs även myten om den klassiska heteronormativa kärnfamiljen, att kvinnans främsta roll är som omhändertagande moder och familjebunden, i stället för att framhäva kvinnan och relationen till tekniken, i detta fall bilen, baserat på individnivå och aktivt skiftande behov.

4.7 Säga en sak, göra en annan

Ingressen i en intervju, om *Lilla gumman*, med Adelsköld för *Barometern* lyder; ”Om man färgar en mobil rosa, har man tagit fram teknik för tjejer då? Det tycker inte Karin Adelsköld, journalist med rötterna i Hultsfred” (*Barometern* 2008-12-07). I en annan intervju med *Helsingborgs Dagblad* tillfrågas Ögren och Adelsköld huruvida det finns några särskilda tjejprylar inom teknikvärlden eller inte, vilket de båda i samspråk nekar till, ”det finns tillverkare som doppar prylen i rosa och kallar den för tjejpryl, men det är bara korkat” (*Helsingborgs Dagblad* 2008-11-15). Med utgångspunkt i dessa yttranden tolkar vi med vår förståelse att det utåt görs ett konstaterande att det inte är rimligt eller önskvärt att kategorisera tekniken och specifika behov eller preferenser efter könskoder. Parallellt till detta postas ett inlägg på *Lilla gummans* sajt där ett klistermärke som ska sättas på bakrutan av en

bil hyllas som humoristisk och köpvärd. Klistermärket är en vit remsa med ett rosa läppavtryck samt texten: ”Du blev just omkörd - Av en tjej!” (Lilla gumman/motor 2009-05-14). Här ser vi att en direkt diskrepans uppstår mellan vad som uttrycks vara en medvetenhet kring könkodning i somliga intervjusammanhang och vad som förekommer på sajten. Även i ett annat inlägg som postas på sajten, angående en personvåg med rosa päls som inte visar siffror utan smickrande ord, går det att se tecken på uttryck för normer och ideal; ”Jomen precis så här ska det vara. En ny *snäll* våg har kommit ut på marknaden. Den säger inte hur mycket du väger utan helt enkelt att du är snygg, sexig och helt perfekt. Som den perfekta partnern med andra ord. Fast våg” (Lilla gumman/prylar och mackapärer 2009-10-02).

Det tycks följaktligen finnas en viss medvetenhet kring teknik för kvinnor, att vissa former inte är önskvärda medan andra är det. Samtidigt som en något kritisk tankegång förs gentemot vad vi tolkar vara de utseendefixerade teknikerna, som mest fokuserar på utvändigt yta, uttalar *Lilla gumman* att det är just dess utseende som är betydelsefullt när det skrivs om teknikprylar. I en intervju för *Kinda-Posten* uttrycker Adelsköld att det just var en sådan sajt de ville driva; ”en sajt där man skriver mer om hur saker används och hur de ser ut, hellre än att fokusera på förnuftet” (*Kinda-Posten* 2009-01-22). Den praktiska användaraspekten fortsätter hållas högt och det går i ett inlägg med rubriken: ”Finns det tjejbilar?”, under sajtens avsnitt *Motor*, att läsa följande;

Hur ser den ultimata kvinnobilen ut? Har den fokus på servostyrning eller på läppstiftshållare? Faktum är att det finns dom som tycker att just färg och tillval som tex sminkspegel är vad som gör en bil anpassad för tjejer. Medan dom flesta med nått i skallen tänker längre och tittar på saker som anpassade stolar, säkerhetsbälten och justerbara rattar (Lilla gumman/motor 2009-05-18).

Vad som är intressant i detta utdrag är den till synes mycket bestämda inställningen till vad som är viktigt när teknisk apparatur, i form av bilar, ska utformas och anpassas till kvinnor. Justerbar interiör som lätt ställs om till bilförare av kvinnligt kön är av stor prioritet. Likaså är det viktigt att andra mindre prylar anpassas på ett sätt för det kvinnliga könet; ”Smarta tillverkare som gör prylar tänker mer på funktionerna, som att hörluren passar mindre öron eller att datormusen passar en mindre hand” (*Helsingborgs Dagblad* 2008-11-15). Dessa yttranden menar vi för det första förutsätter att vanliga bilar är ”killbilar” och för det andra att

kvinnor är mindre till växten än män. Att ta för givet att kvinnor har mindre öron och mindre händer, vilket också förutsätter att män alltid är större, är inte hållbart och generaliserbart för den större massan. Det kommer alltid finnas människor som inte är som den rådande normen säger, både av biologiska, sociala och kulturella skäl. Där av är det också vår mening att normativa schabloniserande diskurser bör brytas ner för att ersättas av ett mer flytande individtänk som accepterar gränsöverskridanden. Biologiska förtecken som vi menar visas genom citaten ovan är således inte önskvärda då det utgår ifrån ett naturlighetskrav och upprätthåller feminina och maskulina normer, som något statistiskt som alla människor ska förhålla sig till. Ytterligare tankar kring vad som är viktigt för kvinnor när det kommer till området motor och bilar återfinns i ett inlägg på sajten med rubriken: "Volvo XC60 blev Årets familjebil i Women's World Car of the Year". Inlägget behandlar en framröstning av årets familjebil som gjorts utav kvinnliga motorjournalister, sett ur ett kvinnligt perspektiv.

[---] Jag läste en intervju med en person som arbetar med marknadsföring av fordon mot kvinnor som tar upp just detta att man nu börjar inse att kvinnan också köper och kör bilar och inte är ute efter vassen på instrumentbrädan men inte heller är intresserad av slogans som 'Den rymliga sportbilen' som endast tilltalar tunnhåriga, medelålders kommunalråd som alltid drömt om bilen som både rymmer frun, barnen, älskarinnan och en extra golfbag. [---] Bilarna bedömdes från en rad kriterier och beskrivs som 'kvinnornas välkända inköpslista'. Den inkluderar bland annat förvaringsutrymmen, barnvänlighet, estetiskt tilltal – det vill säga design – och körglädje. Accelerationsförmåga och motors kraft bedömdes också, men låg inte i topp bland prioriteringarna. Klimatpåverkan var en annan faktor. En mer udda bedömningspunkt var bilarnas 'sex appeal'. Det var dock inte en faktor som avgjorde slutresultatet (Lilla gumman/motor 2009-12-17).

Den initiala delen av citatet ovan ägnas åt att berätta för läsaren vad ett kommunalråd är genom en stereotyp och generell mytbildning. Ett kommunalråd verkar förväntas vara en man och bete sig på ett förhärskande sätt med "typiskt manliga" maktattribut. Här reproduceras vad som väntas vara en norm och därmed menar vi att en tråkig och snedvriden bild av det manliga könet cementeras. Det tycks vara så att för att bedöma och behandla något som är ägnat för kvinnor så måste också dess motpart i någon mån visas, det vill säga männen. Inlägget från sajten ska behandla en framröstning gjord av kvinnor för kvinnor men präglas ganska direkt av en provokativ bild av mannen som makthavande. Vår uppfattning är att det är ganska snäva kategoriserande svängar, antingen accepterar man att köra runt i en rosa bil med blommor och gardiner eller så accepterar man den manlige sparsmakade sportbilen med

bara det nödvändigaste till hands. Om det nu föreligger en avsikt att kritisera bilproducenternas onyanserade tankesätt kring könen så vore det enligt vår mening mer lämpligt av *Lilla gumman* att uttrycka nyanserade meningar och kritik som inte bara poängteras. Fortsättningsvis visar citatet att kvinnor har en speciell välbekant inköpslista där de praktiska aspekterna samt utseendet är en självklar och viktig del. En av framröstningens bedömningspunkt som varit den sexuella dragningskraften hos testbilarna markeras i inlägget som en mindre viktig omständighet, vilket kan indikera på en vilja från skribenten att framhålla seriositet framför ytlighet. *Lilla gumman* visar ytterligare en bestämd uppfattning i ett inlägg under kategorin Deep Thoughts By Lilla gumman på sajten, som rör en tekniktidnings utformning;

Jag fattar alvarligt talat inte hur man tänker. Pryltipsen och recensionerna är bra och roliga och plocksidorna är väldigt snyggt layoutade. Det känns fräscht och kul. Men så kommer tjejerna i trosor i konstiga positioner med en pryl i handen. Det kan ju inte vara nått annat än en markering för att det här är ett magasin för killar. Och det är synd, för dom hade lätt kunnat dubbla målgruppen genom att ta bort bilderna. DUBBLA! Hade man gjort någonsomhelst research hade man sett att tjejer köper lika mycket teknikprylar som män. Tjejer köper till och med mer! Och sorry, jag kan tyvärr inte bara bläddra förbi bilderna och njuta av resten. Jag tycker inte det känns kul att köpa en tidning som markerar att man har gamla förlegade kvinnoideal. Nej, åk tillbaka till stenåldern där ni hör hemma [...] (Lilla gumman/DTL 2009-10-22).

Tänkvärt med detta uttalande är dess fokus på att tekniktidningen i fråga har förlegade kvinnoideal som borde förpassas tillbaka till vad som är en bra mycket mer primitiv tid än dagens. Vi menar att även exempelvis *Lilla gummans* många gånger humoristiska uttryck för kvinnor och mäns behov, samt sätt att vara, innebär en risk att reproducera skeva förlegade ideal (se 4.5). Det är inte alltid bara den faktiska materiella bilden som manifest uppvisar ett skevt ideal, som är det mest centrala. Att också titta på hur tecken tillsammans skapar mening och idébilder i olika texter kan vara lika så viktigt och innehåller troligtvis mer än vad den första anblicken säger.

5. Avslutande diskussion

Här görs en sammanfattande avslutning av studien och en konklusion av huvudsakliga resultat som analysen frambringat.

De återkommande strukturer som vi kunnat synliggöra i uppsatsens empiri har gett oss goda möjligheter att göra teoretiska kopplingar. Förväntningarna, som vi delvis haft utifrån vår förförståelse, på att de teoretiska utgångspunkterna och perspektiven skulle hjälpa oss att underbygga intressanta problematiserande tankegångar, har infriats. Mot slutet av analysförloppet upplevde vi en sorts mättnad då mycket av samma mönster upprepade sig i materialet och de teoretiska resonemang vi förde således överlappade hela materialdiskursen. Nedan följer en redogörelse för de huvudsakliga resultat som analysen frambringat som vi också önskar lyfta upp till en bredare diskussion i detta kapitel.

Vi har för det första funnit att *Lilla gumman* genomgående präglas av ett avdramatiserande språk där humorn har ett centralt grepp i diskursen där teknik för kvinnor behandlas. Detta härrör vi till medievärlden specifikt och samhällsstrukturerna generellt, bland annat med stöd i de resonemang som Kleberg för om den medialt skapade kvinnan som glad, lättsam och skämtsam. De mediala bilderna av den leende kvinnan som florerar på flera håll skapar en omedveten eller dold förförståelse och förväntningar om att det är så kvinnor generellt är och ska vara. Vi tolkar att *Lilla gummans* lättsamma uttryck kan vara en förlängning eller ett resultat av dessa förväntningar. Genom att använda dessa avdramatiserande begrepp skapas således ett sidospår som anknyter till den dominerande teknikvärlden men utan att göra anspråk på inkludering i den. Vi menar således att *Lilla gumman* på detta vis förhåller sig till normsättningarna och inte hotar den rådande ordningen där teknik associeras som något tillhörande mannen. Detta följsamma förhållningssätt kan också fungera som en sorts premiss för att kvinnligt företagande ska kunna bedömas som legitimt.

Ett återkommande och genomgående drag i analysen är att det manliga refereras till som det ursprungliga och därför är det som *Lilla gumman* förhåller sig till och utgår ifrån. Här har vi kunnat se att genusystemet som systematisk förklaringsmodell har fungerat väl och hela tiden pekat på genusordningens kraft och inverkan, såväl i det mindre specifika

sammanhanget som på det stora överlappande samhällsplanet. Att vi rakt igenom materialet har kunnat se tydliga tecken på att den manliga normen gör sig gällande på varierande vis, ser vi som ett tecken på faran av en genusslentrian som fungerar passiviserande och neutraliserar vad som är konstruerade strukturer. Även då konstaterandet av mannen som norm inte är banbrytande och genussystemet har varit på tapeten länge, så menar vi likväl att det är relevant att lyfta upp och poängtera dragen då det uppenbarligen är återkommande även i ett sådant nytt material som det vi undersökt i denna uppsats. Det kan te sig lätt att se förbi eller avfärda resultat som visar en manlig norm, ofta i en önskan om att någon gång få inges känslan av att ha nått slutmålet och vara nöjd över hur vi har det. Vi ser istället vikten av att poängtera att det är en ständigt pågående process som behöver belysas, kritiseras och dekonstrueras om och om igen. Den dekonstruerande processen har således egentligen inte ett tydligt utstakat och tidsbestämt slutmål, utan bör problematiseras varje gång normen gör sig uttryck som här i denna uppsats empiri.

Vidare ser vi att genom att *Lilla gumman* väljer att uppmana sina läsare till att våga trycka på knappen och klara praktiska realiteter utan pappa eller pojkvännen, så går de med på den biologistiska och mytologiska synen på könen där mannen återigen är norm. Problematiken är att det förutsätts att kvinnor måste lära sig att klara sig själv vilket i sig statuerar att kvinnor från början inte kan eller vill. Att kontinuerligt påminna om omständigheter som kvinnor som grupp behöver vara medvetna om och utgå ifrån menar vi snarare stör än utvecklar den process som *Lilla gumman* åsyftar – att stärka kvinnors självförtroende och initiativtagande gentemot tekniken. Säkerligen finns det många kvinnor som inte ens tänkt tanken att de tillhör en specifik målgrupp som skulle behöva en uppmaning för att göra något. Vi tycker att detta tyder på en omfattande paradox där *Lilla gumman* för att visualisera; skjuter sig själv i foten.

När *Lilla gumman* uttrycker sig om kvinnor och teknik görs det ofta med tecken för känsla, glädje och lustfylldhet. Dessa mönster som vi kunnat visa i analysen besvarar en del av uppsatsens initiala fråga om vad teknik *för* kvinnor innebär för *Lilla gumman*. Vi ser att uttrycken som görs på sajten och i artiklarna bygger på en biologistisk förståelse om att kvinnor behöver och vill bli berörda av teknik på ett specifikt feminint sätt för sitt kön. Ett sådant förhållningssätt som håller könskriteriet i främsta hand menar vi försvårar eller förbiser

möjligheten till att vidga vyer och individuella preferenser, såväl hos skribenterna bakom sajten och hos dess läsare. Den mening som vi tolkar att *Lilla gumman* producerar genom inriktningen ”teknik för kvinnor” får enligt oss även konsekvenser på ett bredare plan i samhället. Där ser vi att ytterligare en funktion skapas i strukturen vilken delar upp man och kvinna enligt maskulint och feminint samt manligt och kvinnligt. Att på ett genomgripande plan ständigt utgå ifrån dessa kategoriserande definitioner menar vi skulle fungera som ett kugghjul i maskineriet som håller dessa uppdelande funktioner levande och därmed sätter upp gränser för vad som är tillåtet och inte tillåtet, normalt eller avvikande och så vidare. Detta skulle enligt vår tolkning innebära att människor antingen hamnar i det normala och medgörliga facket eller i det avvikande och motsträviga facket. Vi ser här återigen att genom att *Lilla gumman* har intagit en position där de inte hotar det normativa utan accepterar spelreglerna och verkar följsamt med spelplanen, så möts de inte heller av något vidare motstånd eller större ifrågasättande.

Vår uppfattning utifrån analysen är att sajten upprätthåller och reproducerar normer och något förlegade stereotypa mönster. Ofta skämtas det om fenomen som härrörs ur gamla myter, men detta görs schablonmässigt upprätthållande och utan analys. Vi tolkar att myter spelar en avgörande roll när *Lilla gumman* tilltalar sin målgrupp och identifierar dess behov och önskemål. Genom användandet av myter går det att säga något generellt om gruppen vilket i sin tur kan uppfattas som allmängiltigt och sant. Ur ett historiskt perspektiv är feminina drag till exempel att vara passiv och timid. Kvinnor befann sig oftast i en mycket mer begränsad livssituation, samt var beroende av yttre omständigheter så som en man och en familj för att klara sig själv. Idag har stora delar av dessa strukturer luckrats upp och som kvinna går det att leva ett mycket självständigare liv. Dock fortlever vissa stereotypa myter och istället för att härröra dem till ett historiskt perspektiv, så naturliggörs dem ofta och fortsätter således att leva vidare genom socialiseringsprocesser och interaktioner mellan människor.

Vi ser fortsättningsvis att om man utgår ifrån att medier har en påverkanskraft och att läsare i någon grad är mottagliga för intryck som kommer av dessa, så föreligger det en fara i att säga en sak och göra en annan. Det blir som tidigare nämnt en paradox att uppmana kvinnor att klara av tekniken själva samtidigt som det uppenbart baseras på en förståelse att kvinnor från

början inte kan, inte vill och att de ändå bara intresserar sig för en viss sorts tekniska artefakter. Med detta sagt vill vi också betona att vi ser intentionen i att skapa något för en grupp som historiskt sett varit uteslutna från ett område, som här kvinnor i relation till teknikområdet. Vi kan dock emellertid inte med vår förståelsegrund och våra utgångsperspektiv i denna uppsats förstå varför sajten är specifikt inriktad på gruppen kvinnor, när substansen handlar om att beröra lättisam och glädjespridande teknik i en frizon från överdrivet, komplicerat och prestigefullt tekniksnoberi. Detta anser vi i sig skulle kunna vara ett relevant och ensamt skäl till att starta en tekniksajt utan definierad målgrupp efter kön. Viljan till att besöka en sådan sajt återfinns rimligtvis inte hos en specifik grupp, utan baseras på individnivå. Att hela tiden härleda lägesituationen och behovet idag till vad vi tolkar att *Lilla gumman* ser som något naturgivet och biologiskt, men som egentligen är gamla historiemönster, är inte konstruktivt och ger ingen vidareutveckling av den föreliggande problematiken kring kön.

Utifrån ovanstående diskussion som baserats på uppsatsens analysresultat, kan vi konstatera att vi ser en starkt genomgående problematik i konceptet med en tekniksajt som är utformad för kvinnor. Det frågetecknet som vi från början uttryckt angående inriktningen teknik för kvinnor finns således kvar så här i slutet av denna studie. Vi ställer oss frågan om vad som egentligen är viktigast och mest långsiktigt effektivt i liknelsen att exempelvis; hela tiden lägga till och föra in kvinnor på manligt dominerande arbetsplatser för att få jämn könsfördelning, eller är det att problematisera och luckra upp könskategoriernas starka makt att definiera och kategorisera människor i samhället? Den hållning som vi har är den senare vilket också förklarar varför vi från början funnit det intressant att undersöka just *Lilla gummans* uttryck. Vårt intresse har i synnerhet skapats eftersom *Lilla gumman* visat tecken på en tanke om feminiserandet av teknikprylar och varför teknik egentligen ska vara speciellt för tjejer, samtidigt som *Lilla gumman* skapat och utformat en sajt bara för kvinnor. Vi ser vidare en oro i diskrepansen som vi funnit i de texter som publicerats på sajten och de i artiklarna; alltså att Adelsköld och Ögren kontinuerligt nekar till att det finns en speciell tjejteknik och att de i vissa fall till och med förkastar det, parallellt med att vi ser en röd tråd på hemsidan som indikerar motsatsen.

Ett tydligt och mer konstruktivt ståndpunktstagande kring vart *Lilla gumman* står i frågan om

teknik och kön är enligt oss önskvärt, liksom en förankring och ett medvetandegörande av den historiska aspekten kring området. Detta är vår uppfattning utifrån den analys som gjorts i denna uppsats vilken till stor del är influerad och baserad på vår förkunskap och medvetenhet kring könsproblematik. Eftersom vi som skriver denna uppsats ofta ser hur olika mönster uppkommer och samverkar är vi också benägna att se detta ur ett större perspektiv som då kan appliceras på samhället i stort. Därav är vår angelägenhet om tydliga utgångsperspektiv och ståndpunkter stor. Att införa det menar vi borde ses som en fördel, så kallad goodwill för *Lilla gumman*, då läsaren får med sig värdefull information och således kan lära sig något nytt utöver den egna kunskapen.

5.1 Förslag till fortsatta studier

Vi har i denna uppsats valt att avgränsa oss från att inkludera större feministiska teorier. Emellertid ser vi stor potential i att korsbefrukta denna sortens materialanalys med exempelvis en diskussion kring för- och nackdelar med separatism eller queerteori, där kön inte längre ska vara en definition eller vara funktionsfyllande. Det tror vi hade satt ett material som detta i en helt ny dager vilket hade varit mycket intressant att göra en analys på. Den sortens teoriinriktning som starkt fokuserar på att dekonstruera kön helt eller delvis vore särskilt lämplig att använda efter att ha kartlagt och utforskat det fenomen eller material som studeras. Således ser vi både intresse och möjligheter i att gå vidare med en sådan inriktning efter denna uppsats analys. Vi skulle därtill också finna det mycket intressant att ta del av *Lilla gummans* läsares åsikter och uppfattningar utifrån den inriktning och problematik som vi har i denna uppsats. Det skulle då kunna ge mer konkretiserade svar på målgruppens del i kommunikationen vilken annars förblir något svår att uttala sig om. Att undersöka flera sidor av kommunikationen menar vi skulle ge en bättre sammantagen helhetsbild.

6. Källförteckning

Barthes, Roland (1970), *Mytologier*, Uddevalla: Bohusläningens AB.

Bergström, Göran & Kristina Boréus (red.) (2005), *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text – och diskursanalys*, Lund: Studentlitteratur.

Berner, Boel (2003), ”Introduktion: Vad har teknik med genus att göra?”, i: Boel Berner (red.), *Vem tillhör tekniken? Kunskap och kön i teknikens värld*, Lund: Arkiv Förlag, s. 15-21.

Berner, Boel (2004), *Ifrågasättanden: Forskning om genus, teknik och naturvetenskap*, Linköping: Tema Teknik och social förändring, Tema T Rapport 42.

Bignell, Jonathan (2002), *Media Semiotics: An introduction*, Manchester: Manchester University Press.

Burr, Vivien (2003), *Social Constructionism*, Hove East Sussex: Routledge.

Butler, Judith (2005), *Könet brinner! : texter / Judith Butler ; i urval av Tiina Rosenberg*, Stockholm: Natur och Kultur.

Chouliaraki, Lilie & Fairclough, Norman (1999), *Discourse in late modernity, Rethinking Critical discourse Analysis*, Edinburgh: Edinburgh University Press.

Connell, R. W (1995), *Maskuliniteter*, Göteborg: Daidalos.

Faulkner, Wendy (2003), ”Teknikfrågan i feminismen”, i: Boel Berner (red.), *Vem tillhör tekniken? Kunskap och kön i teknikens värld*, Lund: Arkiv Förlag, s. 23-52.

Hirdman, Yvonne (2007), *Gösta och genusordningen: Feministiska betraktelser*, Stockholm: Ordfront.

Jarlbro, Gunilla (2006), *Medier, Genus och Makt*, Lund: Studentlitteratur.

Kearney, Celeste Mary (2006), *Girls Make Media*, New York: Routledge.

Kleberg, Madeleine (2006), *Genusperspektiv på medie- och kommunikationsvetenskap*, Stockholm: Höskoleverket, ISBN 91-85027-41-3.

Lerman E. Nina, Odenziel, Ruth och Mohun P., Arwen (2003), *Gender & Technology: A Reader*, Baltimore: The John Hopkins University Press.

Macdonald, Myra (1995), *Representing Women: Myths of Femininity in Popular Media*, London: Arnold.

Widerberg, Karin (2009), *Kvalitativ forskning i praktiken*, Lund: Studentlitteratur.

Winther Jörgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000), *Diskursanalys som teori och metod*, Lund: Studentlitteratur.

Östbye, Helge, Knapskog, Karl, Helland Knut & Larsen, Leif Ove (2003), *Metodbok för medievetenskap*, Malmö: Liber.

6.1 Empiriskt material

6.1.1 Artiklar

Adelsköld, Karin (2009), Lilla gumman testar: mansgöra, Vem behöver en handyman?, *Amelia*, nr. 22, 2009.

Appel, Martin (2008), Tjejerna som älskar teknik och prylar, *Pc för alla*, 2008-10-14.

Arnroth, Thomas (2008), Tre gummor med känsla för teknik, *Helsingborgs Dagblad*, 2008-11-15.

Cullberg, Jonas (2009), Prylhumor, *Svenska Dagbladet*, 2009-08-28.

Engman, Johanna (2008), Visst vill tjejer ha hårda julklappar, *Metro*, 2008-12-14.

Jeppsson, Tina (2008), Skapade tekniksajt för tjejer, *Barometern*, 2008-12-07.

Kattis & Company (2009), Biltest: Kvinnor tittar mer på miljöbilar och säkerhet än vad män gör, *Kattis & Company*, nr. 7 2009.

Madestam, Charlotte (2009), Karin gör tekniken begriplig, *Kinda-Posten*, 2009-01-22.

Malmstedt, Kalle (2009), Gumman som har tumme med teknik, *Göteborgs-Posten*, 2009-11-15.

Olsson, Lisa (2009), Hallå där... Johanna Ögren och Karin Adelsköld, *Aftonbladet Pryn*, 2009-01-13.

Stolt, Sara (2008), Tjejer, vi kan själva!, *VeckoRevyn*, nr. 22, 2008.

Svanberg, Nina (2008), Störtfull sajt om sånt du inte visste – men aldrig vågat fråga, *Norbottens-Kuriren*, 2008-10-22.

Swedenmark, Elin (2009), Tekniksnack - bara för tjejer, *Aftonbladet*, 2009-03-19.

TT Spektra (2008), Tre gummor med känsla för teknik, *Helsingborgs Dagblad*, 2008-11-15.

Wieselgren, Eva (2009), Sajter för tekniktjejer, *Göteborgs-Posten*, 2009-03-08.

6.1.2 Elektroniska källor

Lilla gummans hemsida (2009). (Elektronisk). Tillgänglig: <<http://www.lillagumman.se>> (091212).

It-tjejs hemsida (2009). (Elektronisk). Tillgänglig: <<http://www.ittjej.se>> (091208).

lilla gumman

DATORER DIY – DO IT YOURSELF DTL – DEEP THOUGHTS BY LILLA GUMMAN ELEKTRONIK FRÅGA LILLA GUMMAN
 HAPPENINGS INTERNET KREATIVITET LILLA GUMMAN LILLA GUMMAN TESTAR MOTOR PRYLAR OCH MACKAPÄRER
 SÅ GÖR DU SOMMARKORRE: MARINA SPEL VECKANS VICKAN

Senaste nytt från Lilla Gumman:

Släktsymfoni med iPhone

Litet tips på aktivitet under julhelgen: samla ihop släktens alla iPhones och genomför en konsert (se nedan). Återlämna dom sen utan att titta efter vilken som

“Äntligen! En ny, snygg och mycket lovande tekniksajt för tjejer”

-Damernas Värld, mars 2008

Tekniksnack – bara för tjejer

”Det viktigaste är att man inte bara kommer och visar alla grejer som är rosa”

Snygga produkter och prat om teknik – det vill Siba locka kvinnor med.

Och fler företag anordnar nu särskilda teknikkvällar för tjejer.

– Risken är att det blir lite gulligull, säger Karin Adelsköld som driver tekniksajten Lilla gumman.

Användbarhet och produktens utseende. Det fokuserar Siba på när de pratar teknik med kvinnor. De är ett av flera företag som nu börjat bjuda in till särskilda tjejkvällar. I inbjudan står att “det är viktigt att vi

Vivienne Tam har designat denna vackra skapelse för HP.

Läs också...

► [“Alla vet ju att killarna ska sköta tekniken”](#) Malin Wollin överlåter knappetknappandet åt Joachim 11

► [Tjejer på väg att bli hetast – på prylar](#) Fattar fler beslut om inköp till hemmet än männen 5

SUCCESSPÅR: VÄLSIKKA SÄRLIGSKOLA

Tjejer, vi kan själva!

— Så likar du teknikklasser!

Du prögar här ditt och de tycker att det är bra att få ringa pappa eller pojkvänen? Svaga! Du ska gå till **Johth, Johanna och Karla** från Teknik & Åggror www.illagrummen.se och låta de två vandringslärarna hjälpa dig. De har varit på kursen i över 10 år.

Hur får jag till gymmet och till i sängen?

Hur väljer jag rätt kjäkskooper?

Hur löser jag oss på ett respektfullt sätt?

49%

FÖR ROMANTISKA HÖSTKVÄLLAR!

BRUCE'S BROTHERMAN

discshop.se
ENTERTAINMENT GUARANTEED

LILLA GUMMAN TESTAR: MANS-GÖRA!

Lilla Gummans gör-det-själva-guide

Vem behöver en handyman?

Häliö, det är 2009 och vi tjejer ber fortfarande sambon eller pappa attrensa avloppet eller borra hålet i väggen. Hur svårt kan det vara att göra det själv? Häng med på Lilla Gummans" gör-det-själva-guide!

— Vem behöver en handyman?

Det är inte alltid så lätt att göra saker som att måla, borra eller reparera. Men om du har lite hjälp och rätt verktyg kan du göra det själv. Det är inte så svårt som det låter ut. Det är bara att ta sig tid och vara lite noggrann. Och om du fortfarande är osäker, så är det alltid bra att ha en bra guide till hands. Lilla Gummans" gör-det-själva-guide är just det du behöver. Den innehåller allt du behöver veta om hur du gör det själv. Det är en bra hjälp för alla tjejer som vill göra saker som tidigare har varit svårt. Det är en bra hjälp för alla tjejer som vill göra saker som tidigare har varit svårt. Det är en bra hjälp för alla tjejer som vill göra saker som tidigare har varit svårt.